

เครื่องดนตรีในรา : รูปแบบและสภาพการดำเนินอยู่ในปัจจุบัน

ธรรมนิตร์ นิคมรัตน์*

เครื่องดนตรีประกอบการแสดงในราในอดีตดั้งเดิมใช้บรรเลงประกอบจังหวะจะมีเพียง 4 – 5 ชิ้น นักดนตรีหรือลูกคู่แต่ละคนต้องถูกลดรักษาเครื่องดนตรีของตนให้เป็นอย่างดี เพราะจะต้องหอบห้าวในขณะเดินทางไปแสดงตามสถานที่ต่าง ๆ เป็นเวลาหลายวัน และเมื่อทำการแสดงก็จะใช้เวลาค่าตอนข้างyanan พร้อมกับต้องใช้กำลังในการตี เพื่อให้เกิดจังหวะที่ดัง ชัดเจน สามารถสร้างความสนใจให้ผู้ที่อยู่ใกล้เคียง หรือคนที่ได้ยินเสียง ให้ตกอยู่ในพ่วงแห่งจังหวะ จะคงที่เร้าใจ อันเป็นเสน่ห์ของการสร้างอารมณ์ให้เคลิบเคลี้ม เกิดความสุขและความพึงพอใจของจังหวะดนตรีที่ลูกคูในรา “ลงโรง” (เริ่มบรรเลงดนตรี) และเข้ามาดำเนินการแสดงจนกระทั่งโนรา”ลาโรง” (เลิกการแสดง) ซึ่งนับว่าเครื่องดนตรีของโนราจะมีบทบาทในศิลปการแสดงแขนงนี้

เครื่องดนตรีในราที่ใช้กันอยู่ทั่ว ๆ ไปนั้น จะไม่มีวัสดุอุปกรณ์ค่อยห่อหุ้มปกปิดให้มิดชิด เพื่อกันการ

*อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาภาษาไทย
คณะศิลปกรรมศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา

ผลกระทบทางเพศ เพราะถือเป็นความเรียบง่าย สะดวกคล่องแคล่ว ในการนำไปใช้ ของผู้บรรยายเป็นสำคัญ ดังนั้น ลูกคุณหรือนักดนตรี แต่ละคนจะต้องคุ้นเคยกับ ผิดชอบ ความเสียหายต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ตามเงื่อนไข ซึ่งถือได้ว่าเป็นภาระ ปัญญาด้านจิตวิทยา ของการสร้างลักษณะนิสัยคนให้รู้จักดูแล รักษาความ ผูกพันกับเครื่องดนตรี ที่ตนเองใช้ประกอบอาชีพอยู่ตลอดเวลา โดยเฉพาะที่ สำคัญ จะต้องมีความพร้อมที่จะนำไปใช้ได้ทุกเวลา เมื่อถึงสถาน ที่ทำการแสดงในรา

วัสดุธรรมชาติเรียบง่ายใช้ทำเครื่องดูด

การแสดงหรือการซ้อมของศิลปินในราชกุคน จะต้องใช้เดนติวีบร雷ง เป็นประจําทุกครั้งไม่นิยมการใช้เทปคาสเซ็ทหรือแผ่นชีดีประกอบการแสดง เมื่อการแสดงโดยทั่วไป อันเนื่องด้วยจังหวะของการรำซึ่งไม่คงที่ในแต่ละ ครั้งหรือการที่ผู้รำเป็นผู้กำหนดจังหวะเปลี่ยนแปลงการรำอยู่เสมอซึ่งเป็น เอกลักษณ์ของการรำในรา จึงปรากฏให้เห็นในการแสดงในราชกุคน ต้องใช้ เครื่องดนตรีบร雷งตลอดเวลา เครื่องดนตรีของในรามี 6 ชิ้น ได้แก่ ทับ 2 ลูก กลอง 1 ลูก ใหม่ 1 คู่ ฉิง 1 คู่ แตระ 1 - 2 คู่ และป่า เลา อุปกรณ์ทุกชิ้น ถือกันว่าเป็นเครื่องดนตรีซึ่งนิยมใช้ ในการแสดงในรามาแต่อีดีกาล เครื่อง ดนตรีในราจะทำด้วยวัสดุที่หาง่ายในห้องถังและเป็นฝีมือของช่างพื้นบ้านภาคใต้ วัสดุที่นิยมใช้ทำ ได้แก่ ไม้ขันนุน หนังวัว หนังค่าง ไม้ข้าวdać ไม้รากแดง ไม้ ยอด ใบatalโนนด เศษยางพารา และใบสะสานที่ วัสดุในการทำแต่ละอย่าง จะเหมาะสมกับอุปกรณ์แต่ละชิ้น เช่น ไม้ขันนุนใช้ทำกลองและทับ เพราะเนื้อไม้ ละเอียด คุณลักษณะเด่นคือ หนังวัวใช้หุ้มกลองเวลาตีเสียงจะดังกันนาน หนัง ค่างใช้หุ้มทับเสียงดังหุ้มหวานและคมชัด ไม้ข้าวດำใช้ทำป่าไม้ตีกลองและรวงใหม่ เพราะไม้เนื้อแน่นมีความแข็งแรงลดลายสวยงาม ใบatalโนนดใช้ทำลิ้นป่า ยางเส้นไว้พันโดย รอบของไม้ตีใหม่

ดังนั้นจะสังเกตได้ว่าอุปกรณ์ทั้ง 6 ชิ้น จะทำด้วยวัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นหรืออาจจะสั่งซื้อมาจากต่างท้องถิ่นหากเป็นวัสดุประเภทใดจะ

ເຊື່ອ ໂ້າມ່າ ຂຶ້ງ ແລະ
ກຳພວດປີ່ ເຄື່ອງດັນທີ່
ໃນຮາແຕ່ລະຫຼິນມືຂົນາດ
ໃໝ່ ພອສນຄວາມ
ເພຣະຈະຕ້ອງທຳເສີຍ
ໄທດັ່ງ ມີຈັງຫວະໄພເຮັດ
ເຮົາໃຈ ເສີຍມີຄວາມ
ກລນກລືນແລະມີຄວາມ
ດັ່ງອຸປະນະດັບເດືອກັນ

เครื่องดูดทรัพย์ในราชีวิธีบรรลุนั่นโดยทั่วไป
ในปัจจุบัน จากขาย ทับ
กlotong แตะระ ปี ใหม่ ถึง

เครื่องดูดทรัพย์ในราชีวิธีจัดทำขึ้นมาใช้เองนี้ค่อนข้างยาก เพราะขาดวัสดุธรรมชาติจำพวกหังสัตว์หรือไม้ จะต้องใช้เวลาในการจัดซื้อหรือเสาะแสวงหามาทำ ถ้าหากเปรียบเทียบเครื่องดูดทรัพย์ในราชีวิธีเครื่องดูดทรัพย์หังตะลุง (แบบโบราณ) ซึ่งนิยมแสดงควบคู่อยู่ในภาคใต้นั้นจะใช้เหมือนกัน ความแตกต่างอยู่ที่ขนาดและเสียงของดูดทรัพย์ที่เกิดขึ้นคือ เครื่องดูดทรัพย์ในราชีวิธีมีขนาดใหญ่ และเสียงทุ่มกว่า เครื่องดูดทรัพย์หังตะลุง สำหรับชนิดของเครื่องดูดทรัพย์จะใช้เหมือนกันคือ ทับ กlotong ใหม่ ถึง ปี

สถานที่และสนนราคা

ปัจจุบันแหล่งซื้อเป็นที่ผลิตและจำหน่ายเครื่องดูดทรัพย์ที่มีชื่อเสียงในจังหวัดสงขลาและจังหวัดพัทลุงนั้นมีอยู่ 2 แห่ง ได้แก่ บริเวณอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา และบริเวณอำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ในอำเภอคุณเนียง จังหวัดสงขลา จะมีการทำเครื่องดูดทรัพย์ในราชีวิธีทับและกล่องที่บ้านนายสุธรรม ทองชุมนุม บ้านเลขที่ 695 หมู่ที่ 2 ถนนสุทธิชัย ตำบลรัตภูมิ อำเภอคุณเนียง จังหวัดสงขลาจะมีวัสดุอุปกรณ์ในการทำอย่างครบครันและเดินทางไปหาซื้อได้สะดวก ไม่ไกลจากตัวเมืองมากนัก ราคาไม่แพง เพราะซ่างพื้นบ้านเป็นผู้กำหนดราคาเอง เช่น ทับคู่ละ 2,500 – 3,000 บาท กล่องใบละ 2,500 บาท ใหม่คู่ละ 2,800 บาท ปีเลาละ 800 – 1,200 บาท ชิงคู่ละ 500 บาท วางใหม่ใบละ 1,000 บาท รวมราคากลางๆ 9,600 บาท ดังนั้นถ้ามีเงินอยู่ประมาณ 10,000 บาท ก็สามารถซื้อเครื่องดูดทรัพย์ดังกล่าวได้ สำหรับเครื่องดูดทรัพย์ที่มีขนาดใหญ่กว่าเดิม ราคาก็เพิ่ม ขึ้นอีกเล็กน้อยหรือราคาก็จะลดน้อยลงถ้าหากน้ำดีๆ เช่น ไม้ หนัง มาให้ช่างเป็นผู้ทำ

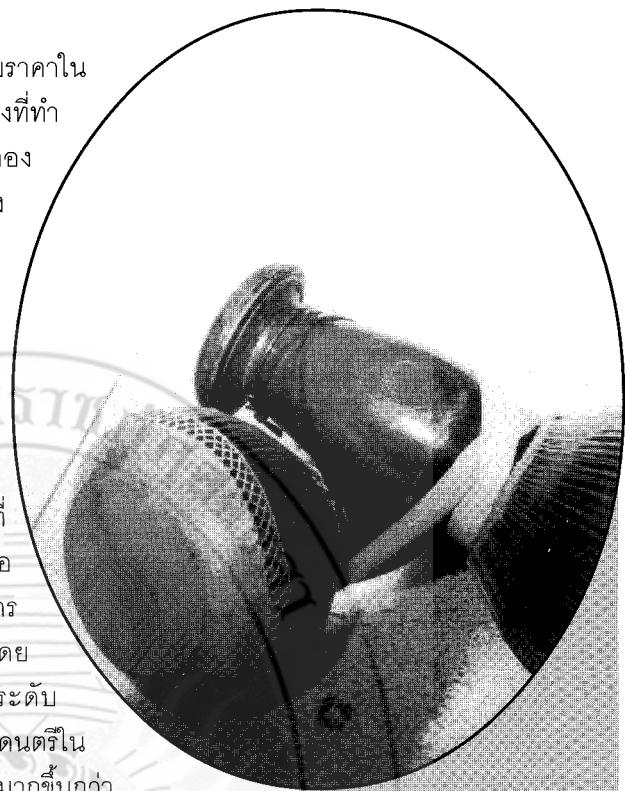
สำหรับจังหวัดพัทลุง มีการทำเครื่องดูดทรัพย์ในราชีวิธีบ้านนายเปลือนแสงสวัสดิ์ บ้านเลขที่ 46 หมู่ที่ 5 ตำบลปรางหมู่ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง ซึ่งอยู่บริเวณด้านทิศทางตะวันออกของวัดคุณกรวด ห่างจากตัวเมืองพัทลุงประมาณ 2.5 กิโลเมตร ฝีมือในการทำและรายการการจำหน่าย มีความแตกต่างกันเล็กน้อย เช่น ทับ ขนาดใหญ่ ความกว้างของปากทับ 6.5 นิ้ว ราคาคู่ละ 3,500 บาท กล่องขนาดความกว้างหน้ากล่อง 10 นิ้ว ราคากล่อง 3,000 บาท วางใหม่ ราคา 1,200 บาท ปีเลา คู่ละ 100 บาท สำหรับตัวใหม่ และอีกจังหวัดสั้นๆ จากกรุงเทพ ดังนั้นราคาก็จะต่ำกว่าที่บ้าน ปี วางใหม่ ไม้กล่อง โดยประมาณ 8,700 บาท และถ้ารวมกับใหม่และชิงจากกรุงเทพประมาณ 12,000 บาท

ราคากลางเครื่องดนตรีดังกล่าว เมื่อเปรียบเทียบกับราคานิออดิตประมวล 10 ปีที่ผ่านมาจะแตกต่างกันมาก บ้านของซ่างที่ทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านแต่ละแห่งจะทำเครื่องดนตรีที่มีการสั่งจองและมัดจำเงินไว้ล่วงหน้า มิได้ทำตั้งไว้เพื่อรอขายลูกค้า แสดงให้ทราบว่า ซ่างทำเครื่องดนตรีทำไม่เพียงพอ กับความต้องการของผู้สั่งซื้อ สำหรับเครื่องดนตรีที่มีการทำประจำควบคู่ของซ่างพื้นบ้าน คือ การทำหัปและการทำกลอง สำหรับการทำรำในปี นิยมให้ซ่างคนอื่นแยกทำเองต่างหาก แล้วนำมามาฝึกขายรวมกันกับแหล่งทำหัปทำกลอง สำหรับซ่างพัทลุงจะทำได้หมดทุกชิ้นมิได้ ให้ซ่างคนอื่นทำและนำมาฝึกขายเหมือนการจำหน่ายของซ่างอำเภอโนนเนียง ภารที่ซ่างทำเครื่องดนตรีโน่นทำไม่ทันกับความต้องการของผู้สั่งซื้อ สะท้อนให้เห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับโน่นรา เช่น การแสดงในรามคันนิยมสอนรำหรือการแสดงกันมากขึ้นกว่าเดิมโดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา จนถึงระดับอุดมศึกษา เพราะจะต้องให้เครื่องดนตรีในการจัดสอนจำนวนมากขึ้น และมีกลุ่มผู้สืบทอดและอนุรักษ์มากขึ้นกว่าเดิม การใช้งบประมาณทางราชการในการ เตรียมวัสดุคุปกรณ์แต่ละแห่งก็จะมีการจัดซื้อหรือจัดทำเครื่องดนตรีในรามาไว้ประจำสถาบันการศึกษาของตนเสมอไป ซึ่งเช่นเดียวกัน โดยมีระยะเวลาในการสั่งทำพร้อมกันหลายๆ สถาบันเนื่องจากเป็นการเร่งรัด งบประมาณให้นักเรียนกับการศึกษาของแต่ละปี

บทบาทและการเปลี่ยนแปลง

จากความนิยมในการสอนในรามีมากขึ้น ความต้องการเครื่องดนตรีมีจำนวนมากตามมา บทบาทหน้าที่ของซ่างทำเครื่องดนตรีจึงต้องทำงานหนัก เป็นรายได้ เจึงเกิดการเร่งผันผืดความรวดเร็วในการทำ การใช้วัสดุจำนวนมากและเริ่มน่าวัสดุหายขึ้นลักษณะรูปแบบของเครื่องดนตรีในรา เริ่มเกิดการเปลี่ยนแปลง อย่างเช่น

ทับ ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีหลักของโน่นรา ทับซึ่งเดิมนิยมใช้หัปค้าง 2 ฝีน มาใช้หุ่มทับ 2 ลูกให้มีเสียงแหลมและเสียงทุ่ม คือลูกเสียงฉบับกับลูกเสียงเทิง ซึ่งหัปค้างแต่เดิมกับเป็นหัปสัตว์ที่จับตัวได้ยากอยู่ในป่าลึก และในปัจจุบันก็เหลือตอนอยพร้อมกับเป็นสัตว์อนุรักษ์มีภูมิภาคห้ามยิงหรือจับ ปัจจุบันการห้าหัปค้างมาทำทับในราจึงเป็นไปได้ยาก จากเหตุผลดังกล่าวได้มีผู้เริ่มคิด นำแผ่นฟิล์มเอกสารเรียกที่ใช้แล้วจากโรงพยาบาลมาหุ่มแทนหัปค้าง ซึ่งเป็นการประหยัดเวลาหาหัปค้างและราคาวัสดุจะถูกมาก เมื่อหุ่มแล้วเสียงที่ตีจะดังแหลมคมชัด และการประกอบเป็นเครื่องดนตรีก็จะทำได้อย่างรวดเร็ว แต่จะมีข้อเสียคือ ความกังวลหวาดของเสียงจะมี หากหุ่มไม่ชำนาญ บริเวณขอบทับจะเป็นรอยพับของพลาสติก จะเกิดบาดเจ็บมือของผู้ตีทับ ทำให้ตีทับ

ทับผู้มือการทำได้ด้วย
นายสุธรรม ทองชุมนุม
อำเภอโนนเนียง หุ่ม
ด้วยหัปค้าง ทั้ง 2 ลูก
ความกว้างของหัปค้าง
ประมาณ 8 นิ้ว ตัวทับ
ห้าหัปไม้หุ่น มีความ
ยาวประมาณ 17 นิ้ว

ไม่สะดวก ซึ่งในปัจจุบันซ่างทำทับจะนิยมใช้แผ่นฟิล์มเอกสารเรียบหุ้มแทนหนังค่างกันแบบทุกซ่าง

การเปลี่ยนแปลงอีกอย่างหนึ่ง ที่เห็นได้ชัดเจน ปรากฏในเครื่องประกอบจังหวะประเภทโลหะทองเหลือง คือ

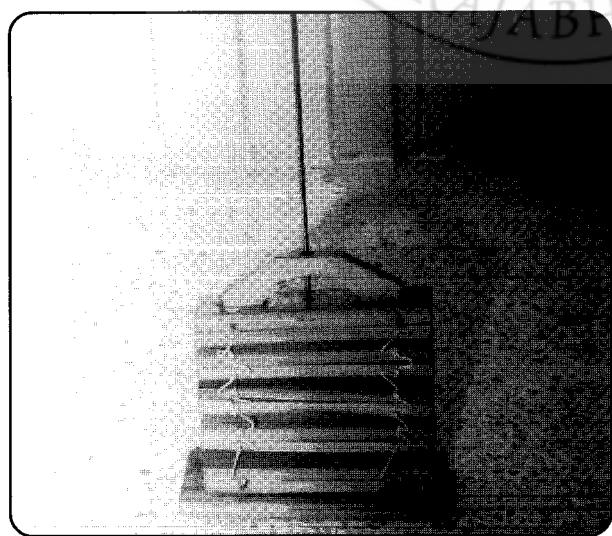
โนม่ง ซึ่งเป็นเครื่องดนตรีประเภทโลหะทองเหลือง เครื่องดนตรีประเภทนี้ทางภาคใต้หาได้น้อยมาก จะหาซื้อด้วยเงินจังหวัดนครศรีธรรมราช เนื่องจากมีการทำภาชนะทองเหลืองจำนวนมากอยู่ประจำ กะทะ ขัน หรือช้อนตักอาหาร แต่คุณภาพของทองเหลืองไม่ดีเท่าที่ควร ผู้ที่ซื้อใหม่จะหรือมีห้องคุ้นเคยให้ใหม่ซึ่งเป็นฝีมือการตีขึ้นซ่างทำเครื่องดนตรีไทย กรุงเทพมหานคร บริเวณถนนอิสระภาพหรือบริเวณซอยซ่างหล่อ เขตบางกอกน้อย ซึ่งมีการทำพระพุทธรูปจำนวนมาก หรือบางครั้งต้องการความรวดเร็วจะหาซื้อบริเวณร้านเครื่องโลหะและดนตรีไทย แวรตลาดเดิมครกษ์ ซึ่งเป็นใหม่หล่อ คุณภาพเนื้อทองเหลืองอยู่ในระดับปานกลางราคากลูก นำมาตกแต่งตัวใหม่และตะกั่วให้มีเสียงสำเนียงใกล้เคียงกับการร้องของโนราได้ง่าย สำหรับราคาของโนม่งตีจะมีราคาสูงกว่าใหม่หล่อ เช่น โนม่งตีขึ้นซ่างด้วย แม่บ่าง บ้านดนตรีไทย ถนนอิสระภาพ เขตบางกอกน้อย ราคาคู่ละ 2,800 บาท จึงคู่ละ 500 บาท ใหม่หล่อแวรตลาดเดิมครกษ์ราคากลุ่มประมาณ 1,600 บาท จึงคู่ละ 200 บาท ซึ่งแตกต่างกันมากแต่น้ำเสียงและความคงทนของโนม่งตีจะมีคุณภาพดีกว่า แต่ต้องใช้เวลาในการสั่งติดล่วงหน้าหลายเดือน การใช้ระยะเวลาในการตีตัวใหม่ทำให้มีทันกับความต้องการของผู้ซื้อทำ สำหรับการทำน้ำเสียงในปัจจุบันจึงต้องใช้ใหม่ที่มีวิธีการหล่อได้รวดเร็วโดยแท้ในแนวนี้

อุปกรณ์ที่มีความสำคัญ และเกิดการเปลี่ยนแปลงอีกรูปแบบหนึ่ง ในเครื่องดำเนินทำนองก็คือ

ปีปีเป็นเครื่องเป่าที่สร้างทำนองเพลงของโนราให้มีความเพิ่มเติม ช่วยลด

ความดังของจังหวะ ช่วยเชื่อมจังหวะให้มีความหวานเพิ่มมากขึ้น ปีปีเป็นเครื่องที่เดียวจะหายากและทำได้น้อยมาก ปัจจุบันสามารถนำไปได้ครั้งละหลายๆ เลา ซ่างดนตรีพื้นบ้านนิยมทำปีปีจากไม้ต่อไปนี้ ได้แก่ ไม้รักแดง ไม้มะม่วงคันไม้ข้าวคำ ไม้หอย ฯลฯ ปีปีของโนราจะมีขนาดกลางจนถึงขนาดใหญ่ ผู้ที่เป็นนิยมใช้ไม้ข้าวคำเพาะเลี้ยงปีปะเปาขึ้น (เป้าได้ไฟเราะ บังคับลมได้ไม่เหนื่อย) เนื้อไม้มีลวดลายความสวยงามราคาของปีปะแตกต่างกัน ตั้งแต่ราคากลาง 600 บาท จนถึง 1,200 บาท เช่น ปีปีไม้ซัยพูกษ์ ซึ่งทำด้วยฝีมือซ่างพื้นบ้าน บริเวณโรงเรียนนพคุณประชาสรรศ อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช หากสั่งซื้อจำนวนมากเพื่อนำ

แต่ละพวง ฝีมือการทำโดย นายอ่อน คลังธาร อำเภอนาทวี จ.สงขลา พัฒนามาจากการนำแต่ละแหล่งคุณภรร้อยให้เป็นชุดเดียวกัน โดยใช้แต่ละประมาณ 10 อัน ผูกร้อยด้วยเชือก ใช้คันตีเพียงคนเดียว เนื่อไม้ทำจากไม้ไผ่ไทยซึ่งแก่จัด นำมาตีเสียงดังกังวาน

ไปฝึกหัด ราคาประมาณเลาละ 600 บาท ซึ่งถือกันว่ามีราคากู๊ก วิทยาลัยนานาชาติปั้นเศรษฐีธรรมราชนิยมสั่งซื้อเพื่อให้ นักศึกษาที่เรียนปีพาทย์ และเครื่องเป้าในราได้ฝึกซ้อมกัน² ปีโนราແກວจังหวัดพัทลุง มีการทำ บริเวณ บ้านนายเปลื่อน แสงสวัสดิ์ หลังวัดคุณกรวด ตำบลปรางหมู่ อำเภอเมือง จังหวัด พัทลุง เป็นปีต้นและปีกลาง ทำด้วยไม้รากเข้าและไม้ข้าวคำ ราคาประมาณ 800 - 1,000 บาท มีผู้นิยมซื้อนำไปบรรเลงประกอบการแสดงในราชองค์จังหวัด พัทลุงหลายคณะเช่นเดียวกัน³

จากสภาพของการเปลี่ยนแปลงการทำเครื่องดนตรีในรา คือ ทับ กลอง ปี ซึ่งเป็นฝีมือการทำของช่างพื้นบ้าน แสดงให้ทราบว่าการทำเครื่องดนตรีในรา มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายอย่างอันเนื่องด้วยเหตุผลดังนี้

1. ด้านช่างทำดนตรีที่มีความชำนาญและมีฝีมือในการทำเครื่องดนตรี แต่ละชิ้น มีความรู้ในเรื่องของเสียงและจังหวะที่เกิดขึ้นขณะประกอบดนตรี เข้าใจ สัดส่วนขนาดของเครื่องดนตรีเป็นอย่างดี จึงพยายามปรับปรุงให้มีขนาด มาตรฐานขึ้น

2. ด้านจำนวนเครื่องดนตรีมีจำนวนมาก เนื่องจากมีการสอนในรา มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งคิดเป็นชาวบ้านเป็นผู้สอน แต่ปัจจุบันชาวบ้านและครู ในราได้มาสอนในสถาบันการศึกษา ช่างทำเครื่องดนตรีจึงต้องเร่งทำให้ทันกับ ความต้องการของกลุ่มคนใจดังกล่าว ซึ่งใช้เครื่องดนตรีครั้งละหลายชิ้น

3. ด้านวัสดุอุปกรณ์ในการทำเริ่มหายาก และมีจำนวนน้อยลง ต้อง ใช้ระยะเวลาในการทำ เนื่องจากเป็นงานฝีมือ อุปกรณ์ประเภทไม้จะต้องสั่ง หรือว่าจ้างในการเลือยหรือนำส่งจากแหล่งวัสดุระยะไกลหรือจากต่างจังหวัด จึงต้องเพิ่มค่าใช้จ่ายของวัสดุมากขึ้น

4. ด้านความทันทัน อุปกรณ์หรือวัสดุที่ใช้ทำเครื่องดนตรี ที่สั่งทำ เพียง 1 ชุด สามารถใช้ได้เป็นเวลา 10 - 15 ปี จึงจะชำรุดหรืออาจจะเสื่อม มาก็หรือซ่อมแซมใหม่ เป็นการเปลี่ยนตัวหนังหรือขัดเกลาเนื้อไม้เท่านั้น ดัง นั้นเมื่อซื้อไปใช้แล้ว 1 ครั้ง ต้องเว้นระยะอีกหลายปีจึงกลับไปซื้อใหม่อีกครั้ง จึงเป็นสาเหตุหนึ่งในการตีราคาเครื่องดนตรีที่สูงกว่าในอดีต

ช่างทำเครื่องดนตรีพื้นบ้านที่มีฝีมือในการทำงานและมีผู้ช่วยทำงานมี แหล่งและวัสดุอุปกรณ์เพียงพอ ก็จะสามารถพัฒนาฝีมือและเป็นที่รู้จักของผู้ ที่สนใจในการทำเครื่องดนตรีในรา สามารถกำหนดระยะเวลาในการรับ อุปกรณ์ดนตรี มีจำนวนต่อรองราคากับกลุ่มค้าหรือผู้ที่ทำธุรกิจเป็นพ่อค้า คนกลางในการจำหน่ายเครื่องดนตรี ด้วยความเป็นเครื่องดนตรีประเภท หัดกรรม ที่ยังไม่อาศัยความละเอียดปราณีตในการทำ จึงทำให้บทบาทที่ ทำให้การพัฒนารูปแบบเครื่องดนตรีในรา เปลี่ยนแปลงไปอีกอย่างแน่นอน

²เปลื่อน แสงสวัสดิ์ ผู้ให้สัมภาษณ์, ธรรมนิตย์ นิคมรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์ : ที่บ้านเลขที่ 46

ตำบลปรางหมู่ อำเภอเมือง จังหวัดพัทลุง. 28 มิถุนายน 2546.

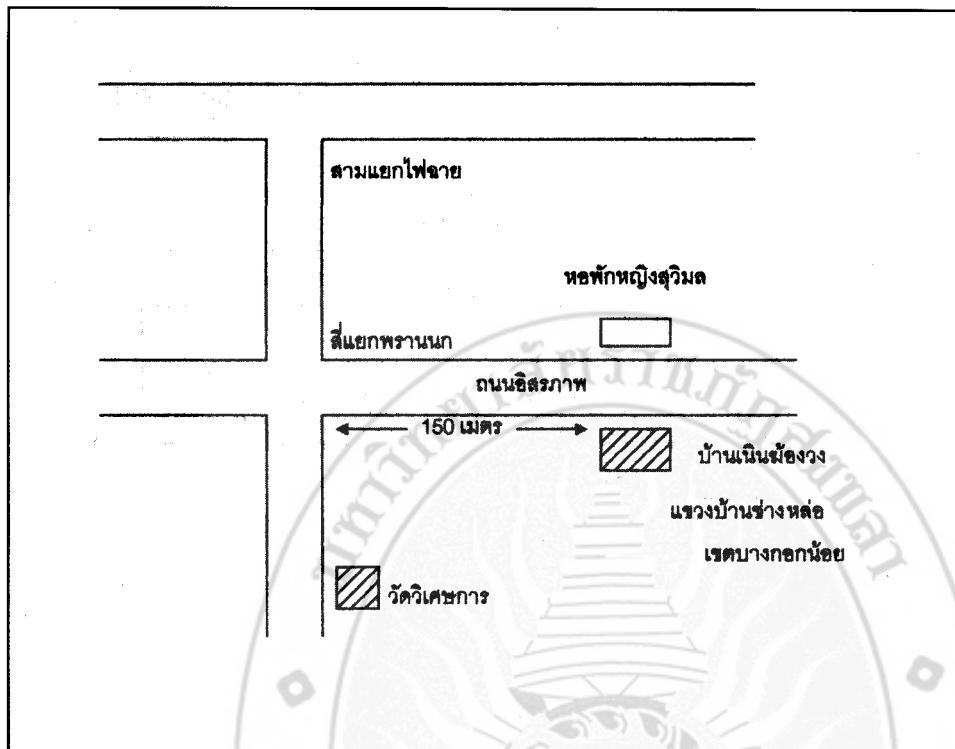
³สุธรรม ทองชุมนุน ผู้ให้สัมภาษณ์, ธรรมนิตย์ นิคมรัตน์ เป็นผู้สัมภาษณ์ : ที่บ้านเลขที่ 695

ตำบลครตภูมิ อำเภอคานธีวงศ์ จังหวัดสงขลา. 6 เมษายน 2546.

เพราะสภาพของช่างปืนอุดหนาที่มีความอิสระด้านแนวคิด มีได้อยู่ภายใต้อำนาจบังคับกฎหมายที่ของผู้ใด นอกจากจิตสำนึกในความรักและชื่นชอบของเสียงดนตรี คลุกคลีอยู่กับศิลปหัตถกรรมพื้นบ้านแขนงที่อยู่สม่ำเสมอจนถึงจุดอิมตัวด้านความรู้ ทักษะ อย่างจะปรับปรุงสิ่งใหม่ ๆ เพิ่มเข้าไปเพื่อความสุข ความคิดสร้างสรรค์ และความเป็นธรรมชาติของศิลปดั้งเดิมที่มีการปรับปรุงพัฒนาตลอดเวลาความรู้สึกที่เกิดจากอารมณ์คิดปีน

แผนผังบริเวณบ้านพ้องวงศ์ (ช่างตีโน้มง)

แผนผังบริเวณบ้านช่างทำทับและกล่อง

